

DE ACCOUNTANT ALS BONDGENOOT

‘Het is de roeping van den accountant... het goede op te merken en het kwade aan te toonen, het kromme recht te maken en het duistere aan te toonen.’ Dit is de starttekst van het handboek *De accountant als controleur* van Reiman en Nijst uit 1906, dat al decennia in mijn kast staat. Bij twijfel over nut en noodzaak van de accountant blader ik erin voor wat troost. Commissarissen zijn grootafnemers van de externe accountant. Die ligt alweer jaren onder vuur en de rapporten van de CTA en MCA zijn kritisch. De AFM kwalificeerde 19 van haar 32 controles bij de *big four* als onvoldoende. We weten inmiddels dat het instellen van nog meer regels het risico met zich meebrengt dat de aandacht dan vooral uitgaat naar *ticking the box* in plaats van dat men zelfstandig kritisch nadenkt. Uit crises bij ondernemingen en maatschappelijke organisaties komt het beeld naar voren dat de rapportages een onvoldoende helder beeld schetsen van de situatie in de organisatie. Het jaarverslag van Vestia over 2009 sprak boekdelen. Een kritische commissaris had vermoedelijk



kunnen constateren dat Vestia technisch failliet was. Maar de accountant had de commissaris kunnen helpen door deze conclusie er in rode letters bij te schrijven. Recenter gaf de accountant van ING in het verslag over 2018 pagina's lang college over wat er gelezen, geëvalueerd en geïnspecteerd is. Na een litanie aan disclaimers wordt geconcludeerd: ‘We found Management’s overall assessment (...) within an acceptable range, etc.’ Waar gaat dit over? De stake-

holders willen weten of de boeken kloppen, maar ook of er sprake is van opzettelijke of onopzettelijke duistere praktijken. Recent kondigde EY aan dat het zijn functie als accountant bij Travelex opgeeft. Zorgen over de samenstelling van de board, de kwaliteit van de corporate governance en diverse boekhoudkwesties werden genoemd. Een accountant die – wellicht gedwongen – zijn verantwoordelijkheid neemt. Hij hoeft dus niet tegen wil en dank met een klant door te gaan.

Wat kunnen de commissarissen doen? In de governance keten is de accountant een natuurlijke bondgenoot van de commissaris. Commissarissen kunnen meer doen door zich helder uit te spreken in de opdracht naar hun accountant. Samen moeten ze immers aan de buitenwereld presenteren hoe de organisatie ervoor staat: is de CFO competent, de financiering shockbestendig, welke cultuur heerst er, is er sprake van corruptie en fraude en hoe is de omgang met klokkenluiders? De coronacrisis zet het hele bedrijfsleven op scherp. En nu blijken vele getalenteerde en uiterst kundige accountants de *lead* te nemen om actief organisaties in Nederland te steunen met deskundige hulp en advies. Daarmee tonen accountants hun relevantie in een samenleving in crisis.

De accountant en de commissaris hebben een gezamenlijk belang. Zij zullen de accountants-opdracht samen moeten herdefiniëren en afspreken wat recht is en wat krom. Dat zou een bijdrage kunnen leveren aan het herstel van het vertrouwen in de sector.

Jan Stolker is directeur van het Erasmus Governance Institute.